UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
https://lett.ubbcluj.ro

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Klasszikus magyar irodalom 1849-1908 (A magyar irodalom története 4.)

Egyetemi tanév: 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	nyelv- és irodalomtudomány
1.5. Képzési szint	alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	magyar nyelv és irodalom szak
1.7. Képzési forma	nappali képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	A magyar irodalom története 1849-1908			A tantárgy kódja	LLM 4061
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. T. Szabó Levente egyetemi tanár				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Zabán Márta egyetemi adjunktus				
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	2	2.6 Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszáma)

3.1. Heti óraszám	5	melyből: 3.2. előadás	3	3.3. szeminárium/labor/projekt	**2**
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	70	melyből: 3.5. előadás	42	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					**óra**
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					24
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					24
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összóraszámmal)					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					11
Vizsgák					11
Más tevékenységek					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszáma					84
3.8. A félév összóraszáma					154
3.9. Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	nem

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.2. kompetenciabeli	nem

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, vetítő, internet-hozzáférés, laptop, hangszórók, tudományos adatbázisok, könyvtári hozzáférés alapvető klasszikus magyar irodalmi kézikönyvekhez, forráskiadásokhoz, szakmai kiadványokhoz és folyóiratokhoz a hallgatók számára
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	l. fentebb

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	**Kompetencia**
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét
CP22	Naprakészen tartja szakmai ismereteit
CP3	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	**Kompetencia**
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket
CT3	Információforrásokat használ.

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	**Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)**	**Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)**
CP1	A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja a nyelvtudományi (hangtan, szókészlettan, alaktan, mondattan), irodalomtudományi, irodalomelméleti, kultúr- és civilizációtörténeti, valamint fordításstudományi ismereteket.	A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP2	A hallgató leírja az általános nyelvészet és irodalomelmélet alapvető fogalmait, és alkalmazza azokat a magyar nyelvre és irodalomra.	A hallgató alkalmazza a természetes nyelvek és az irodalom tanulmányozására jellemző módszertani és elméleti modelleket.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
https://lett.ubbcluj.ro

1. A hallgató ismeri az 1849–1908 közötti magyar irodalom főbb irányzatait, áramlatait, szerzőit és műveit.
2. A hallgató azonosítja és leírja az irodalmi mező modernizációs folyamatait a 19. század második felében.
3. A hallgató megérti a modern irodalmi professzionalizáció kérdéseit
4. A hallgató ismeri a vizsgált korszak magyar irodalmának alakulásához kapcsolódó történelmi, társadalmi és kulturális kontextust, beleértve a kolozsvári irodalmi életet is
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató képes irodalomtörténeti szempontból értelmezni az irodalmi szövegeket.
2. A hallgató irodalmi szövegek és szakirodalom alapján képes érvelni és összetett müdon elemezni.
3. A hallgató képes önállóan használni a forrásokat és a tudományos adatbázisokat

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	**Didaktikai módszerek**	**Megjegyzések**
1.Bevezetés a 19. század „második felének” „magyar” „irodalmába”. Mitől és hogyan korszak a 19. század második fele az irodalomban?		
2. Az irodalmi kultuszképződés századközépi mechanizmusai.		
3. Az irodalom társadalomtörténeti értelemben vett modernizációja: a modern irodalmi szakmák / hivatások / foglalkozások létrejötte.		
4. Az irodalmi mező szakosodása a 19. század másodi kfelében		
5. A modern profizmus és dilettantizmus kialakulásanak mechanizmusai a 19. század közepének jelentős irodalmi eszmecseréiben		
6. A modern középkor-kultusz a 19. századi magyar irodalomban		
7. A világ első összehasonlító irodalomtudományi lapja, az Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapok / Acta Comparationis Litterarum Universarum		
8. A nagyváros ábrázolása a 19. század végének magyar irodalmában		
9. Az újnépiesség és a falu új poétikája a 19. század végén		

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
https://lett.ubbcluj.ro

10. A modernista szubjektum néhány új elbeszélési stratégiája a prózában, a lírában és a drámában		
11. A betegség és a test sebezhetőségének poétikái az irodalmi modernségben		
12. Művészetképek és művészetértelmezések a 19. század utolsó időszakának magyar irodalmában		
13. A magyar színházi élet alakulása a 19. század második felében		
14. A generációs diskurzusok a 19. század második felének magyar irodalmában és a *Nyugat* megjelenése		

Könyvészet

A tárgy kötelező szépirodalmi szövegei:

Ambrus Zoltán: *Giroflé és Girofla*
Arany János: *A rab gólya, Álom-való, A dalnok búja, Visszatekintés, Dante, Vándor cipó, Sejtelem, Évnapra, Ősszel, Vojtina-levelek, A sárkány, Gondolatok a békekongresszus felől, Letészem a lantot, Kertben, Évek, ti még jövendő évek, Fiamnak, Mint egy alélt vándor, Az örök zsidó, Rákóczíné, A walesi bárdok, Ágnes asszony, Szondi két apródja, V. László, Rozgonyiné, Török Bálint, Szibinyáni Jank, A hamis tanú, Széchenyi emlékezete, Honnan és hová?, A lepke, Vásárban, Hídavatás, Az ünneprontók, Tetemrehívás, A képmutogató, Kozmopolita költészet, A tamburás öregúr, Vörös Rébék, Naturam furca expellas…, A tölgyek alatt, Éjféli párbaj, Rendületlenül, Tengeri-hántás, Epilógus (A kötelező szövegek közül három Arany János-költeményt kívülről kell ismerniük a hallgatóknak.)*
A nagyidai cigányok, a Toldi-trilógia darabjai, Bolond Istók
Arany László: *A délibábok hőse*
Asbóth János: Álmok álmodója
Cholnoky László: *Prikk mennyei útja*
Czóbel Minka: *Eunoïa*
Csáth Géza: *Találkoztam anyámmal*
Gozsdu Elek: *Spleen*
Gyulai Pál: *Egy régi udvarház utolsó gazdája*
Jókai Mór: *Az új földesúr, A lélekidomár*
Kemény Zsigmond: *A szív örvényei, Két boldog*
Kiss József: *Influenza*
Meltzl Hugó/Hugo von Meltzl: *A kritikai irodalomtörténet fogalmáról*
Madách Imre: *Az ember tragédiája*
Mikszáth Kálmán: *Az a pogány Filcsik, Péri lányok szép hajáról, Új Zrínyiász*
Petelei István: Klasszi, *Parasztszégyen*
Reviczky Gyula: *Arany Jánosnak*
Vajda János: *A kárhozat helyén, Húsz év múlva, Harminc év után, A virrasztók, Luzitán dal, De profundis, Köröndnél, Vasúton*

Kötelező szakirodalmi munkák:

Magyar irodalom, szerk. Gintli Tibor, Akadémiai Kiadó, 2010. (kötelező **egy** szabadon, a hallgató érdeklődésének és tájékozódásának megfelelően választható, legalább 15 oldalas fejezettömb a kézikönyvnek a 19. század második felét tárgyaló, Szilágyi Márton és Vaderna Gábor által írt részeiből).

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
https://lett.ubbcluj.ro

Bényei Péter, Emlékezésalakzatok és lélektani reprezentáció a Jókai-prózában, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2018, 253-279. (https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/010b29da-e1a8-4fe9-93f7-a80c7db96917/content) (*A megszabadított Midasz. Bűntapasztalat és individuáció Az arany emberben* című fejezet)

Dávidházi Péter: Az idegen nő testének varázsa. Az érzékiség határátlépései Arany költészetében, *Alföld* 1998/11: 89-103.

Hansági Ágnes: A magyar Bouvard és Pécuchet. Egy ember, aki mindent tud?, *Tempevölgy* 2015: 68-83.

T. Szabó Levente, Mikszáth, a kételkedő modern. Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában, L'Harmattan, Budapest, 2007. (Ligatura Könyvek 3.) (kötelező a könyv első, harmadik és egy szabadon választott fejezete)

Szilágyi Márton: *„Az utolsó magyar". Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023, 249-287.

Török, Zsuzsa: *Romantikus nemzetépítés. Harcos nők Arany János epikájában*, In: Tény és fikció. Tanulmányok a nacionalizmus kultúrtörténetéből, szerk. Gyáni Gábor, MTA BTK, Budapest, 67-84.

S. Varga Pál, *Történelem és irónia. Madách Imre és Az ember tragédiája*, In: Horváth, Iván; Balázs, Mihály; Bartók, Zsófia Ágnes; Margócsy, István (szerk.) Magyar irodalomtörténet
Budapest, Magyarország : Gépeskönyv (2020): https://f-book.com/mi/index.php?chapter=M238SVARTORT

8.2 Szeminárium	**Didaktikai módszerek**	**Megjegyzések**
1. Bevezetés a „19. század" „második felének" „magyar" „irodalmáról" való történeti diskurzus problémáiba: korszakfogalom, cezúrák, irodalomfogalmak 2. Irodalmi rendszer és testkánon: Arany János: *A nagyidai cigányok*, *Alkalmatosságra írott versek (Disznótoros versek)* 3. Művészet-értelmezések a modernségben Kemény Zsigmond: *A szív örvényei* *4. A szabadságharc és utóélete ábrázolásai Jókainál* *Jókai Mór: Az új földesúr* 5. Töredékesség, a személyiség ábrázolásának elbizonytalanodása: Gyulai Pál: *Egy régi udvarház utolsó gazdája* 6. Kiábrándultság, spleen, modernség	pontos, a szövegre és egymás véleményére figyelő, reflexív, tájékozott irodalomtudományi jellegű olvasási stratégiák kialakítása	

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
https://lett.ubbcluj.ro

Asbóth János: *Álmok álmodója* 7-8. Monumentalitás, vízió, hit Madách Imre: *Az ember tragédiája* *Az ember tragédiája*, animációs film, rend. Jankovics Marcell 9. A személyiség új poétikái Jókainál Jókai Mór: *A lélekidomár* 10. A történelem színrevitele Mikszáth Kálmán *Új Zrínyiász* című regényében 11. Művészregények a századfordulón Ambrus Zoltán: *Giroflé és Girofla* 12. Kolozsvár irodalmi élete a 19. század második felében (terepszeminárium a kolozsvári irodalmi élet helyszínein) 13. Századfordulós novellisztika Csáth Géza: *Találkoztam anyámmal.* Lovik Károly*: Árnyéktánc* Gozsdu Elek*: Spleen* Kosztolányi Dezső: *A léggömb elrepül* 14. Mélyszegénység és modernizmus Cholnoky László: *Prikk mennyei útja*		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok	9.2 Értékelési módszerek	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	jártasság az egyes témakörökben, a szakmai problémák kezelésének minősége, logikus érvelés, árnyalt fogalomhasználat, az irodalomjegyzék alapos ismerete	írásbeli és szóbeli vizsga	1/3 és 1/3
9.5 Szeminárium/ Labor	alapos, szakszerű, kreatív munka, komplex csoportmunkába való beilleszkedés és kezdeményező szerep		belépő a vizsgára
	szemináriumi dolgozat	leadási határidő: 2027. május 31. 8 óra, MT-felület	1/3
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
https://lett.ubbcluj.ro

A szeminárium elvárásai: a szövegek alapos ismerete, önálló szempontok megfogalmazása, rendszeres hozzászólás, az írásbeli és szóbeli feladatok maradéktalan teljesítése. Ha a hallgató nem veszi ki a részét a szemináriumi munkából, nem olvassa el a kijelölt szövegeket, nem készül fel ezekből, nem kapcsolódik bele a közös munkába vagy a mesterséges intelligenciával végzi a szövegek olvasását, nem kaphat szemináriumi belépőt a vizsgára.
A félévi vizsga az előadás és a szeminárium szövegeinek ismeretét, és az ezekre a szövegekre alapozott szövegértési képességeket és készségeket kívánja felmérni.
Két szeminárium mulasztható. A részképzést, a fegyelmi ügyeket (beleértve a plágiumot és a mesterséges intelligencia használatát) az érvényben levő egyetemi rendelkezések szerint kezelik a tárgy oktatói.

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja

1 FĂRĂ SĂRĂCIE	4 EDUCAȚIE DE CALITATE	5 EGALITATE DE GEN	10 INEGALITĂȚI REDUSE	11 ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE

Kitöltés időpontja:
2026. április 8.

Előadás felelőse:
dr. T. Szabó Levente

Szeminárium felelőse:
dr. Zabán Márta

Intézetigazgató:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

BERSZAN ISTVAN
2026.04.24 09:51
Aprob acest document

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása